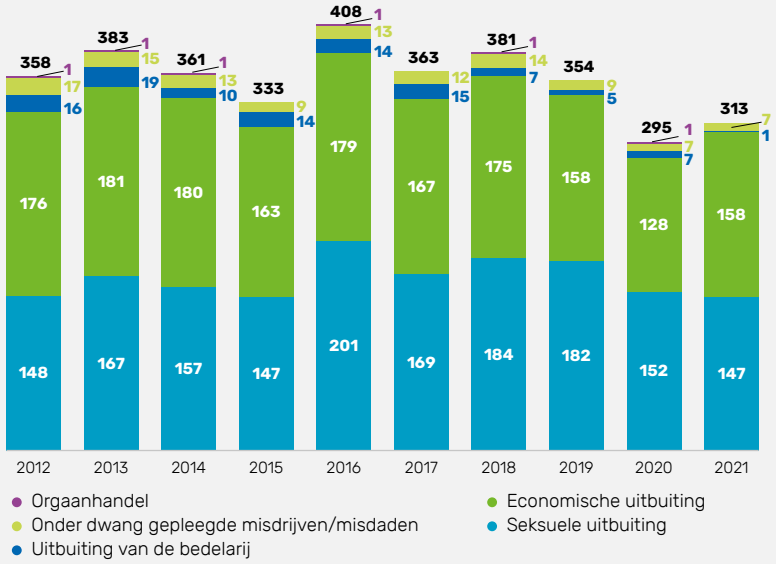
1. Mensenhandel

Inbreuken mensenhandel (gegevens van de politie)

In 2021:

- Werden er 313 inbreuken mensenhandel vastgesteld door de politiediensten, een lichte stijging ten opzichte van 2020 maar nog altijd een lager niveau dan voor de coronacrisis.
- Blijven economische (51%) en seksuele uitbuiting (47%) de voornaamste gedetecteerde inbreuken inzake mensenhandel.
- Werd slechts 1 geval van uitbuiting van de bedelarij vastgesteld. Deze uitbuitingsfinaliteit kent de jongste jaren een opmerkelijk laag aantal vastgestelde inbreuken gelet op een gemiddelde van 15 vastgestelde inbreuken per jaar in de periode 2012-2017. Een vergelijkbare daling wordt ook vastgesteld voor de onder dwang gepleegde misdrijven.

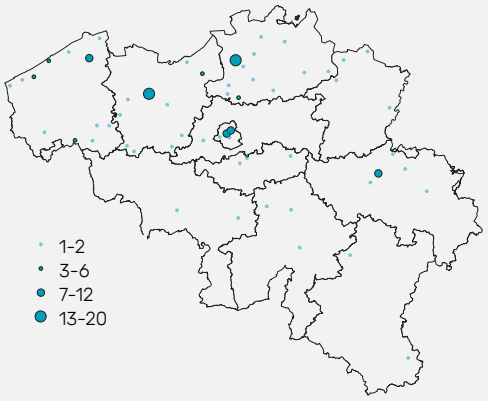
Evolutie geregistreerde inbreuken mensenhandel 2012-2021, per type

In 2021 werd **seksuele uitbuiting** het vaakst gedetecteerd in de grote centrumsteden zoals Brussel-Hoofdstad (24 inbreuken in de 19 gemeenten), Antwerpen (20), Gent (13), Luik (9) en Oostende (5). Buiten de grote steden worden er maar sporadisch inbreuken vastgesteld.

De voorbije tien jaar werden in bepaalde provincies heel weinig inbreuken geregistreerd. Zo werden er maar 11 feiten vastgesteld in Waals-Brabant. Ook in Namen (36) en Vlaams-Brabant (38) worden weinig inbreuken voor seksuele uitbuiting opgetekend in diezelfde periode.

Geregistreerde inbreuken inzake seksuele uitbuiting in 2021

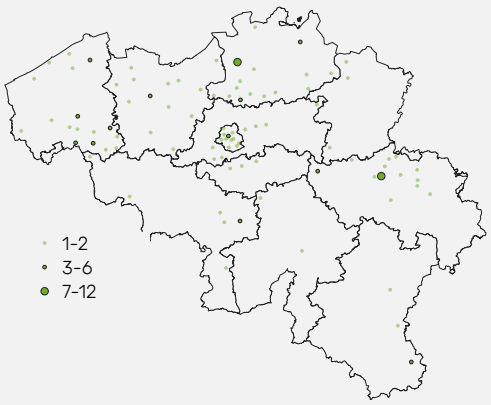

Provincie	Aantal inbreuken
Antwerpen	34
West-Vlaanderen	29
Oost-Vlaanderen	28
Brussel-Hoofdstad	24
Luik	14
Limburg	5
Namen	4
Waals-Brabant	3
Henegouwen	3
Luxemburg	2
Vlaams-Brabant	1
Totaal	**147**

De meeste inbreuken inzake mensenhandel met het oog op **economische uitbuiting** in 2021 werden vastgesteld in de steden Brussel-Hoofdstad (22 inbreuken in de 19 gemeenten), Antwerpen (10) en Luik (8). In tegenstelling tot seksuele uitbuiting is de geografische spreiding meer uitgesproken en lijken de geregistreerde inbreuken veel minder gebonden aan centrumstedelijke milieus.

De voorbije tien jaar werden er in de provincie Luxemburg maar 48 inbreuken inzake mensenhandel met het oog op economische uitbuiting vastgesteld door de politie. Ook in Waals-Brabant (51) en Limburg (55) werden er betrekkelijk weinig feiten geregistreerd in de periode 2012-2021.

Geregistreerde inbreuken inzake economische uitbuiting in 2021

Provincie	Aantal inbreuken
Antwerpen	33
West-Vlaanderen	30
Luik	22
Brussel-Hoofdstad	22
Oost-Vlaanderen	18
Henegouwen	10
Vlaams-Brabant	9
Luxemburg	5
Waals-Brabant	4
Limburg	3
Namen	2
Totaal	**158**

Bron: Algemene Nationale Gegevensbank, Politie

RSZ-inspectiedienst (ECOSOC-teams) – Mensenhandel met het oog op economische uitbuiting

Om de werkzaamheden van de ECOSOC-teams en hun rol in de strijd tegen de mensenhandel voor te stellen, wordt er gebruikgemaakt van twee indicatoren:

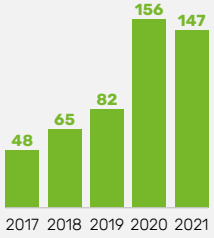
- Het jaarlijkse aantal vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel uit afgesloten onderzoeken die op basis van strafrapporten of processen-verbaal werden doorverwezen naar de gerechtelijke autoriteiten.
- Het jaarlijkse aantal opgestelde checklists. Hierbij wordt er voor elk vermoedelijk slachtoffer een checklist opgesteld zodra er voldoende indicaties zijn dat het om een mogelijke situatie van mensenhandel gaat, ongeacht de status van het onderzoek (bij aanvang, tijdens of aan het einde).

Niet elk onderzoek dat in 2021 afgesloten is werd datzelfde kalenderjaar geopend, sommige onderzoeken nemen meerdere maanden of jaren in beslag. Dat is ook de reden waarom het aantal vermoedelijke slachtoffers uit de afgesloten onderzoeken niet hetzelfde is als het aantal vermoedelijke slachtoffers uit de checklists.

» *Voor meer informatie over de resultaten van de inspectiediensten van de RSZ, zie de externe bijdrage aan het einde van dit deel.*

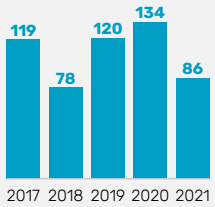
Vermoedelijke slachtoffers in afgesloten onderzoeken

In 2021 werden er 147 vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel doorverwezen naar de gerechtelijke autoriteiten naar aanleiding van een afgesloten onderzoek. Dat is een verdrievoudiging ten opzichte van 2017. Mannen vormen de grote meerderheid van deze slachtoffers (123). Opvallend is de grote groep Roemeense slachtoffers die tewerkgesteld werden in de land- en tuinbouwsector.

Nationaliteit	Bouw	Land- en tuinbouw	Horeca	Garages	Kleinhandel	Metaal-industrie	Huishoudelijk werk	Voedingsindustrie	Schoonmaak	Andere	**Totaal**
Roemenië	3	37								2	42
Marokko			1	1	2		3	1	3	1	12
Portugal	10										10
Turkije			8					2			10
Oekraïne	7									1	8
Guinee-Bissau	6			1	1						8
Bulgarije		1	4								5
Albanië				1		4					5
Pakistan	1				3						4
Spanje	4										4
Afghanistan				4							4
Brazilië	2						1				3
Tunesië				1	1					1	3
België		1		1						1	3
Palestina			1							1	2
Hongarije			2								2
Egypte			2								2
Syrië			2								2
Ecuador	2										2
Bangladesh			2								2
Algerije	1				1						2
Mali				1						1	2
Senegal	2										2
Andere	3	1	2							2	8
Totaal	**41**	**40**	**24**	**10**	**8**	**4**	**4**	**3**	**3**	**10**	**147**

Opgestelde checklists

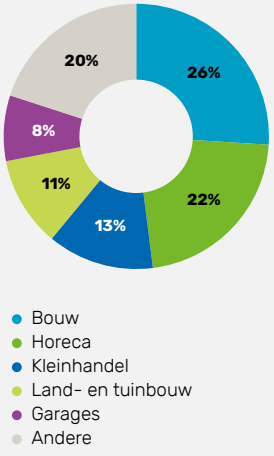

In de afgelopen vijf jaar werden er 537 checklists opgesteld wat impliceert dat er gemiddeld meer dan 100 vermoedelijke slachtoffers worden gedetecteerd door de inspectiediensten per jaar, al schommelt het aantal opgestelde checklists sterk van jaar tot jaar. Zo werden er in 2021 86 vermoedelijke slachtoffers gedetecteerd.

Bijna de helft van alle vaststellingen vond plaats in de bouw- en horecasector met respectievelijk 139 en 118 checklists. Met kleinere aantallen zijn ook de kleinhandel (69), land- en tuinbouw (59) en garages/carwashes (45) van belang.

De meest voorkomende nationaliteiten in de voorbije vijf jaar zijn Marokko, Roemenië (38 gevallen in de land- en tuinbouw), Oekraïne (37 gevallen in de bouwsector), Bulgarije en Afghanistan (20 gevallen in de sector van garages en carwashes).

Voornaamste sectoren en nationaliteiten uit checklists 2017-2021

Marokko	63
Roemenië	62
Oekraïne	40
Bulgarije	31
Afghanistan	26
Polen	25
Egypte	21
China	20
India	20
België	18
Andere	211
Totaal	**537**

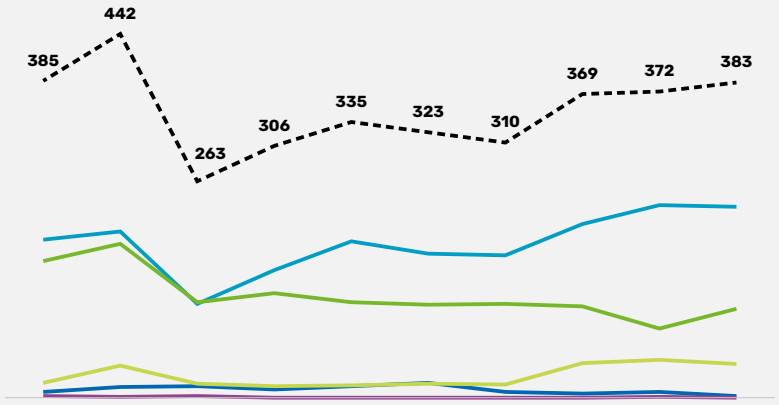
Bron: Inspectiedienst van de RSZ (ECOSOC-teams)

Strafzaken voor mensenhandel bij de parketten

In 2021:

- Zijn er 383 strafzaken bij de correctionele parketten binnengekomen wegens mensenhandel, een minieme stijging ten opzichte van 2020.
- Werd er, met uitzondering van economische uitbuiting, een bescheiden daling van het aantal strafzaken vastgesteld voor elke uitbuitingsfinaliteit.
- Werden er maar twee nieuwe strafzaken geregistreerd voor uitbuiting van de bedelarij, het laagste aantal in de afgelopen tien jaar.

Een **nieuwe strafzaak** wordt geopend op basis van een aanvankelijk proces-verbaal (op basis van een navolgend pv wordt geen nieuwe strafzaak geopend). Een nieuwe strafzaak kan ook worden geopend op basis van een klacht of een burgerlijke partijstelling.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Seksuele uitbuiting	192	202	114	155	190	175	173	211	234	232
Economische uitbuiting	166	187	116	127	116	113	114	111	84	108
Uitbuiting van de bedelarij	7	13	14	10	14	18	7	5	7	2
Onder dwang gepleegde misdrijven	18	39	17	14	15	17	16	42	46	41
Orgaanhandel	2	1	2	0	0	0	0	0	1	0
-- Totaal	385	442	263	306	335	323	310	369	372	383

Methodologische opmerkingen

- Het betreft hier gegevens uit de Gegevensbank van het College van procureurs-generaal, zoals vastgesteld op 7 mei 2022.
- Ze gaan over het aantal strafzaken die bij de correctionele parketten (met inbegrip van het federaal parket) zijn binnengekomen en zijn beperkt tot de inbreuken gepleegd door meerderjarigen.
- Voor een vollediger beeld van het gerechtelijke optreden ten aanzien van economische uitbuiting, dient men het aantal binnengekomen strafzaken bij de arbeidsauditoraten mee in beschouwing te nemen. In 2019, 2020 en 2021 zijn er respectievelijk 277, 198 en 231 nieuwe strafzaken binnengekomen bij de arbeidsauditoraten wegens economische uitbuiting.
- De zaken die bij het parket van Eupen binnenkomen worden pas sinds 19 februari 2019 opgenomen. De jaren voordien werd er geen rekening mee gehouden, door een probleem in de harmonisering van het IT-systeem.
- Er bestaat een risico op dubbele telling van de strafzaken die voor beschikking naar een ander arrondissement worden doorverwezen of wanneer ze naar een andere afdeling van hetzelfde gerechtelijke arrondissement worden verwezen.
- Bij elke strafzaak kunnen een of meerdere beklaagden betrokken zijn.

Meer dan een kwart van de strafzaken die in 2021 zijn binnengekomen was op 7 mei 2022 geregistreerd als behandeling zonder strafrechtelijke vervolging

Van de 383 strafzaken die in de loop van 2021 bij de parketten zijn binnengekomen waren er op 7 mei 2022 137 zaken geregistreerd als behandeling zonder strafrechtelijke vervolging.

Deze beslissing werd in 97 gevallen genomen omdat de zaak niet tot een vervolging kon leiden (vooral omwille van een gebrek aan bewijslast of niet te identificeren daders). In 40 gevallen werd de vervolging niet-opportuun geacht.

Bron: Gegevensbank van het College van procureurs-generaal, analisten

Ressort: omschrijving van de territoriale bevoegdheid van een jurisdictie. België is verdeeld in vijf grote gerechtelijke ressorten met telkens een hof van beroep. Elk hof van beroep is bevoegd voor verschillende gerechtelijke arrondissementen.

- Antwerpen → Antwerpen en Limburg
- Brussel → Brussel (Brussel en Halle-Vilvoorde), Leuven en Waals-Brabant
- Gent → West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen
- Luik → Luik, Eupen, Namen en Luxemburg
- Bergen → Henegouwen

Ressort Antwerpen

- Het totale aantal nieuwe strafzaken mensenhandel daalt voor het tweede jaar op rij. Desondanks is in dit ressort het hoogste aantal nieuwe strafzaken opgetekend in 2021, samen met het ressort Brussel.
- Bijna driekwart van de nieuwe strafzaken had betrekking op seksuele uitbuiting (67).

Ressort Brussel

- Met 92 nieuwe strafzaken wegens mensenhandel in 2021 blijft dat gegeven relatief stabiel de voorbije jaren.
- Zeven op de tien nieuwe strafzaken hadden betrekking op seksuele uitbuiting (64).

Ressort Gent

- Het totale aantal dossiers benadert het niveau van voor het coronajaar 2020.
- Er werden 52 nieuwe strafzaken wegens seksuele uitbuiting geregistreerd, een historisch hoogtepunt voor dit ressort.

Ressort Luik

- Met 57 nieuwe strafzaken wegens mensenhandel in 2021 blijft dat gegeven relatief stabiel de voorbije jaren.
- Het enige gerechtelijke ressort waar er steevast meer strafzaken worden geregistreerd voor economische uitbuiting dan voor seksuele uitbuiting.

Ressort Bergen

- Met 46 nieuwe strafzaken is in het ressort Bergen het laagste aantal dossiers opgetekend wegens mensenhandel.
- Meeste dossiers geopend voor onder dwang gepleegde misdrijven (31 van de 46).

Federaal parket

- Recentelijk worden er alsmaar meer nieuwe strafzaken geregistreerd door het federaal parket, al blijven de absolute aantallen relatief klein.
- In 2021 waren er 20 nieuwe strafzaken inzake mensenhandel, waarvan 17 met het oog op seksuele uitbuiting.

Nomenclatuur van de inbreuken

Seksuele uitbuiting	37L	art. 433*quinquies* § 1 1°C. Sw.
Economische uitbuiting	55D	art. 433*quinquies* § 1 3°C. Sw.
Uitbuiting van de bedelarij	29E	art. 433*quinquies* § 1 2°C. Sw.
Gedwongen misdrijf/misdaad	55F	art. 433*quinquies* § 1 5°C. Sw.
Orgaanhandel	55E	art. 433*quinquies* § 1 4°C. Sw.

Seksuele uitbuiting
Economische uitbuiting
Uitbuiting van de bedelarij
Gedwongen misdrijf
Orgaanhandel
Totaal per ressort
Antwerpen
Brussel
Gent
Luik
Bergen
Federaal parket

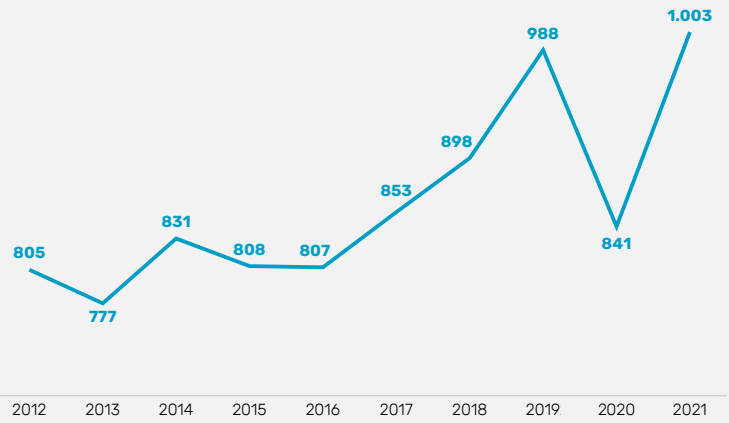
Aanmeldingen bij de gespecialiseerde centra

De afgelopen tien jaar registreerden de centra een totaal van 8.611 aanmeldingen van vermoedelijke slachtoffers mensenhandel en/of -smokkel.

Het jaarlijkse **aantal aanmeldingen** bij de gespecialiseerde centra stijgt de jongste jaren sterk met uitzondering van de daling in het coronajaar 2020. Zo werden er in 2021 voor het eerst meer dan 1.000 vermoedelijke slachtoffers aangemeld.

Het stijgende aantal aanmeldingen staat in schril contrast met het aantal nieuw **opgestarte begeleidingen** dat door de jaren heen schommelt rond de 130 gevallen.

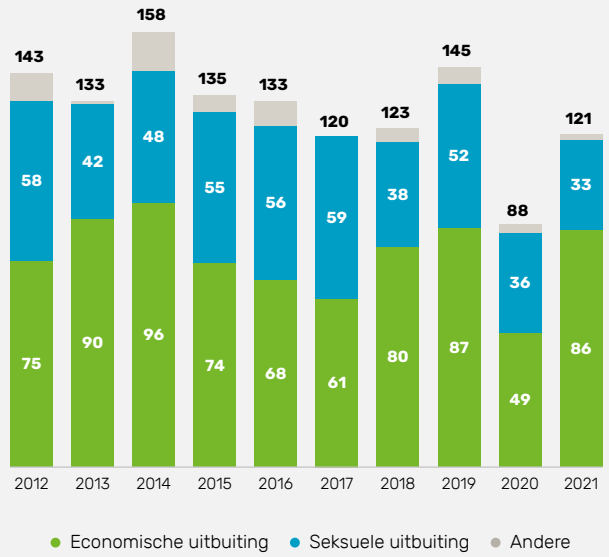
Aantal aanmeldingen van vermoedelijke slachtoffers mensenhandel en/of -smokkel 2012-2021

Bron: Payoke, PAG-ASA, Sürya

Nieuw opgestarte begeleidingen van slachtoffers van mensenhandel door de gespecialiseerde centra

Aantal opgestarte begeleidingen slachtoffers mensenhandel naar uitbuitingsfinaliteit 2012-2021

Er is sprake van een **begeleiding** zodra de eerste fase (reflectieperiode) is opgestart, dus zodra een bijlage 15 is uitgevaardigd.

›› *Zie het onderdeel "Documenten uitgereikt door de Dienst Vreemdelingenzaken" voor meer informatie.*

In 2021:

- Werd voor 121 slachtoffers van mensenhandel een begeleiding opgestart. Onder hen waren er **86 slachtoffers van economische uitbuiting** en **33 slachtoffers van seksuele uitbuiting**.
- Bij de nieuwe begeleidingen was er daarnaast een Roemeens slachtoffer van uitbuiting van de bedelarij alsook een Marokkaans slachtoffer dat misdrijven diende te plegen onder dwang.
- Er zijn 17 Marokkaanse, 14 Bulgaarse en 8 Oekraïense slachtoffers. Dat zijn de drie voornaamste nationaliteiten van de slachtoffers van mensenhandel die in 2021 bij een van de drie gespecialiseerde centra in een begeleidingstraject zijn gestapt.

De gegevens over de nieuwe begeleidingen volstaan niet om de omvang van het werk van de gespecialiseerde centra weer te geven.

De duurtijd van de begeleiding kan meerdere jaren in beslag nemen maar komt hier niet aan bod als indicator. De cijfers van de Dienst Vreemdelingenzaken over de verlenging van de documenten in het kader van de procedure mensenhandel zijn daar wel een mogelijke indicator van.

Bron: Payoke, PAG-ASA, Sürya

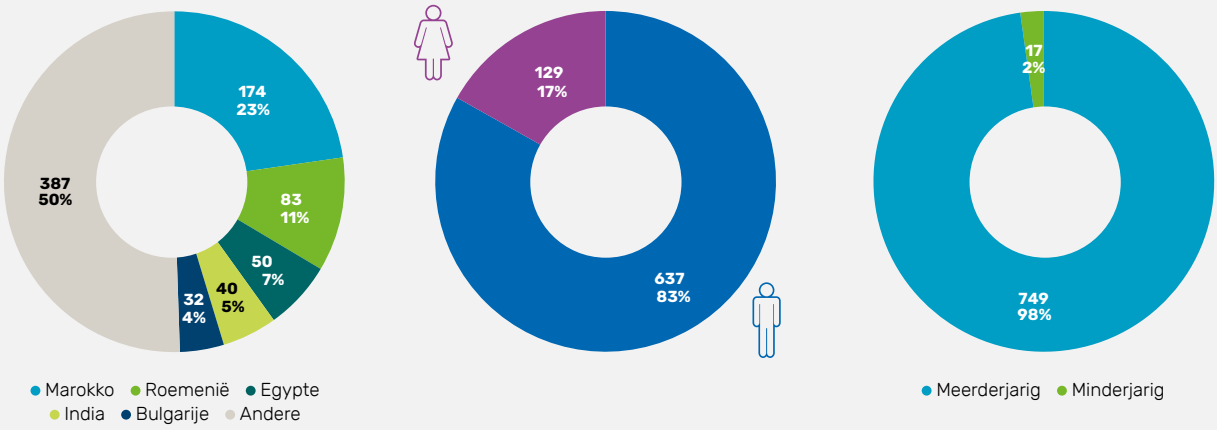
Nieuw opgestarte begeleidingen van slachtoffers mensenhandel in 2021 per type en nationaliteit

Nationaliteit	Economische uitbuiting				Seksuele uitbuiting				Uitbuiting van de bedelarij				Onder dwang gepleegde misdrijven				Totaal
	Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		
	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	<18	≥18	
Marokko		1		13				2							1		17
Bulgarije		1		12		1											14
Oekraïne				7		1											8
Nigeria				1		5											6
Brazilië		3		1		1											5
Colombia				3		2											5
Roemenië		2		2						1							5
Turkije		3		1		1											5
Guinee				3		1											4
Ivoorkust				4													4
Albanië						3											3
Mali				3													3
Senegal			1	2													3
Spanje		1		1		1											3
China						2											2
Congo		1				1											2
Ecuador						1		1									2
Egypte				2													2
India				2													2
Iran				1		1											2
Moldavië		1		1													2
Tunesië		1		1													2
Venezuela						2											2
Afghanistan				1													1
Algerije				1													1
België						1											1
Cuba				1													1
Duitsland						1											1
Ghana				1													1
Hongarije						1											1
Irak				1													1
Italië				1													1
Kameroen				1													1
Kosovo				1													1
Liberia				1													1
Macedonië		1															1
Servië						1											1
Suriname						1											1
Syrië				1													1
Thailand						1											1
Zweden						1											1
Totaal	**0**	**15**	**1**	**70**	**0**	**30**	**0**	**3**	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**121**

Bron: Payoke, PAG-ASA, Sürya

Opgestarte begeleidingen mensenhandel 2012-2021 naar type uitbuiting

De voorbije tien jaar stapten 766 slachtoffers van economische uitbuiting in een begeleidingstraject

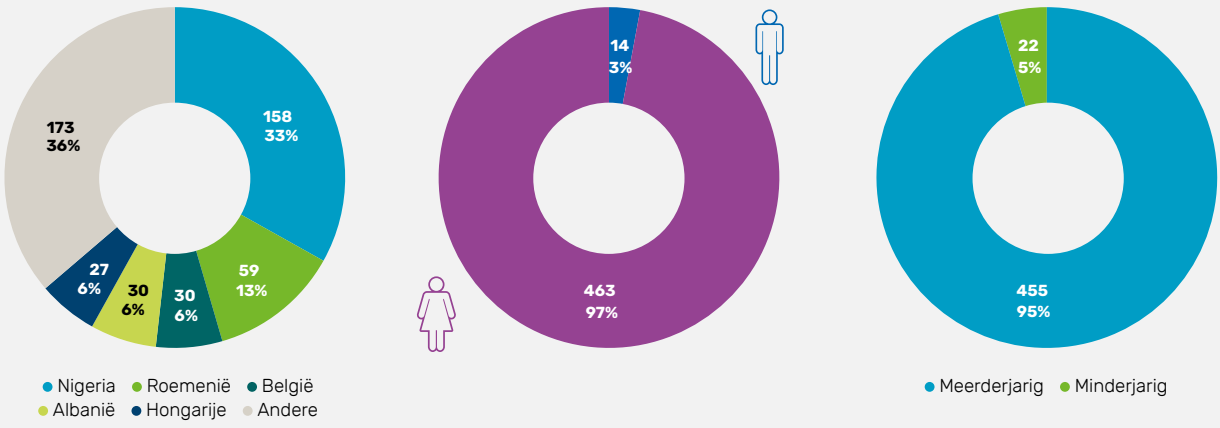

Bijna een kwart van alle nieuwe begeleidingen in 2012-2021 betreft een slachtoffer met de Marokkaanse nationaliteit (23%). Met geringere aantallen volgen de Roemeense (11%), Egyptische (7%), Indiase (5%) en Bulgaarse slachtoffers (4%).

Onder alle nieuw opgestarte begeleidingen van de jongste tien jaar zijn de mannelijke slachtoffers in de meerderheid. Met 637 personen vertegenwoordigen zij 83% van alle slachtoffers.

Meerderjarige slachtoffers zijn ruim in de meerderheid, toch werd er in 17 gevallen een begeleiding opgestart voor een minderjarig slachtoffer. Deze verhouding is wel niet evenredig verdeeld naargelang van het geslacht. Zo zijn er 9 minderjarige vrouwen tegenover 120 meerderjarige vrouwen, terwijl er 8 minderjarige mannen zijn tegenover 629 meerderjarige mannen.

De voorbije tien jaar stapten 477 slachtoffers van seksuele uitbuiting in een begeleidingstraject

De afgelopen tien jaar heeft maar liefst een slachtoffer op de drie de Nigeriaanse nationaliteit. Andere grote nationaliteitsgroepen zijn afkomstig uit Roemenië (13%), België, Albanië en Hongarije (allemaal 6%).

De slachtoffers van seksuele uitbuiting zijn quasi exclusief vrouwelijk. Er werden maar 14 begeleidingen opgestart voor mannelijke slachtoffers. In de helft van deze gevallen ging het om een man met de Zuid-Amerikaanse nationaliteit.

In de periode 2012-2021 werd er een begeleiding opgestart voor 22 minderjarige slachtoffers. In 21 gevallen betrof het een vrouwelijk minderjarig slachtoffer.

Bron: Payoke, PAG-ASA, Surya

De voorbije tien jaar stapten 31 slachtoffers van uitbuiting van de bedelarij in een begeleidingstraject waarvan:

- De overgrote meerderheid met de Roemeense nationaliteit (24) en met kleinere aantallen de Slovaakse (3) en Servische nationaliteit (2).
- 18 mannen tegenover 13 vrouwen.
- 7 minderjarige slachtoffers.

De voorbije tien jaar stapten 22 slachtoffers van onder dwang gepleegde misdrijven in een begeleidingstraject waarvan:

- 7 Roemeense slachtoffers.
- Evenveel mannelijke als vrouwelijke slachtoffers (11).
- 6 minderjarige slachtoffers.

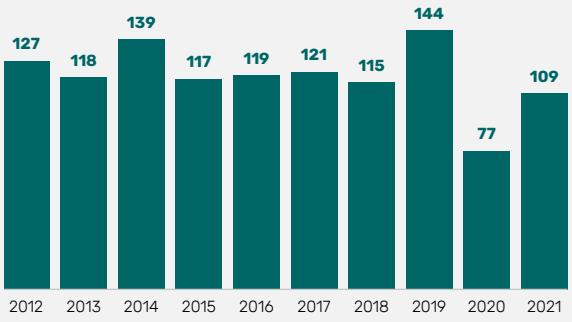
Bron: Payoke, PAG-ASA, Surya

Slachtoffers mensenhandel die in de procedure zijn gestapt (DVZ)

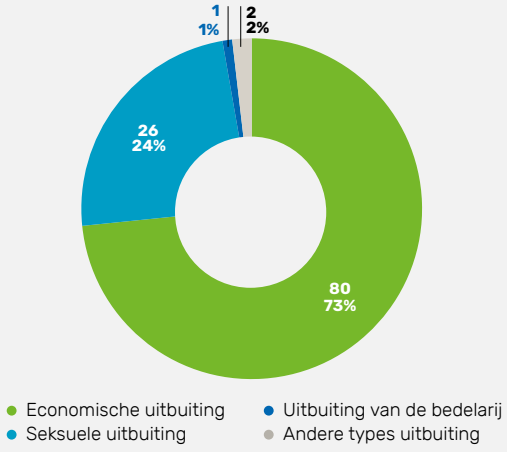
In België komen slachtoffers van mensenhandel die ermee instemmen om samen te werken met de gerechtelijke overheden in aanmerking voor een specifiek verblijfsstatuut (artikel 61/2 tot 61/5 van de vreemdelingenwet).
Dat is mogelijk onder drie basisvoorwaarden, met name dat het slachtoffer:

- Medewerking verleent aan het strafonderzoek mensenhandel;
- Het contact met de uitbuiter verbreekt;
- Zich laat begeleiden door een van de gespecialiseerde centra.

Aantal slachtoffers mensenhandel die in de procedure zijn gestapt 2012-2021

Slachtoffers mensenhandel die in de procedure zijn gestapt in 2021 per type uitbuiting

Na de terugval in 2020 is er een bescheiden herstel van het aantal slachtoffers van mensenhandel die in de procedure zijn gestapt

In 2021:

- Zijn er 109 slachtoffers van mensenhandel in de procedure gestapt.
- Meer dan 70% van deze slachtoffers werd economisch uitgebuit. Bijna een op vier was slachtoffer van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en 1 persoon werd uitgebuit in de bedelarij.
- Volgens de gegevens van DVZ is er in 2021 geen enkel slachtoffer van orgaanhandel of van onder dwang gepleegde misdrijven in de procedure gestapt. Er wordt wel melding gemaakt van 2 slachtoffers van een "ander type uitbuiting".

De categorie "Andere types uitbuiting" heeft betrekking op gevallen waarvoor het type uitbuiting op het ogenblik van de 1e aanvraag nog niet duidelijk is bepaald.

Opmerking: De Dienst Vreemdelingenzaken wenst bepaalde informatie niet vrij te geven om de identificatie van de betrokkenen uit te sluiten.

Bron: DVZ

Onder de 80 slachtoffers van mensenhandel met het oog op economische uitbuiting in 2021:

- Is de overgrote meerderheid van de slachtoffers mannelijk (62).
- Oekraïne is de vaakst voorkomende nationaliteit (13 slachtoffers), gevolgd door Marokko (12) en Bulgarije (11).
- Het relatief hoge aantal Oekraïense slachtoffers steekt schril af tegenover de voorbije tien jaar. In de periode 2012-2020 stapten er in totaal 3 Oekraïense slachtoffers van economische uitbuiting in de procedure.

Onder de 26 slachtoffers van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting in 2021:

- Gaat het bijna exclusief om vrouwelijke slachtoffers (24).
- Nigeria blijft de voornaamste nationaliteit met 5 slachtoffers gevolgd door Venezuela en Bulgarije (allebei 3).
- Het aantal Nigeriaanse slachtoffers die in de procedure stappen toont evenwel een dalende trend sinds 2017. Toen registreerde men 42 slachtoffers met de Nigeriaanse nationaliteit.

7 minderjarige slachtoffers van mensenhandel zijn in 2021 in de procedure gestapt, onder wie:

- 5 slachtoffers van economische uitbuiting, 1 slachtoffer van seksuele uitbuiting en 1 slachtoffer van een ander type uitbuiting;
- 6 minderjarige jongens en een minderjarig meisje;
- Allemaal waren ze jonger dan 14 jaar;
- Een van deze slachtoffers is een niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV). Ter herinnering, een NBMV die een vermoedelijk slachtoffer is moet worden gemeld bij de Dienst Voogdij. Na identificatie door deze laatste krijgt de minderjarige een voogd toegewezen.

Slachtoffers mensenhandel die in de procedure zijn gestapt naar leeftijd, geslacht en type uitbuiting

		0-17	18-25	26-30	31 jaar en +	Totaal	Mannen	Vrouwen
Seksuele uitbuiting	2019	3	28	12	9	52	3	49
	2020	0	7	12	7	26	3	23
	2021	1	6	7	12	26	2	24
Economische uitbuiting	2019	7	13	11	57	88	65	23
	2020	2	8	6	32	48	37	11
	2021	5	9	14	52	80	62	18
Uitbuiting van de bedelarij	2019	1	1	0	1	3	1	2
	2020	0	1	0	0	1	0	1
	2021	0	1	0	0	1	0	1
Andere types uitbuiting	2019	0	0	1	0	1	0	1
	2020	2	0	0	0	2	0	2
	2021	1	0	0	1	2	2	0
Totaal	2019	11	42	24	67	144	69	75
	2020	4	16	18	39	77	40	37
	2021	7	16	21	65	109	66	43

Bron: DVZ

Documenten uitgereikt door de Dienst Vreemdelingenzaken aan slachtoffers van mensenhandel en -smokkel

		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BGV 45 dagen		**36**	**28**	**32**	**17**	**10**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bijlage 15		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**20**	**44**	**43**	**16**	**42**
Attest van immatriculatie (AI)		**140**	**117**	**133**	**114**	**116**	**112**	**113**	**136**	**80**	**98**
Verlenging AI		**12**	**15**	**11**	**22**	**26**	**31**	**19**	**16**	**7**	**6**
Mensenhandel/ Mensensmokkel	A-kaart	**104**	**98**	**84**	**90**	**84**	**97**	**91**	**108**	**78**	**62**
	Verlenging A-kaart	**437**	**458**	**443**	**425**	**413**	**383**	**348**	**370**	**384**	**398**
	B-kaart	**35**	**44**	**33**	**36**	**49**	**50**	**61**	**42**	**29**	**25**
Humanitair	A-kaart	**4**	**2**	**2**	**6**	**2**	**0**	**3**	**3**	**5**	**0**
	Verlenging A-kaart	**44**	**31**	**30**	**29**	**20**	**29**	**20**	**26**	**34**	**40**
	B-kaart	**11**	**24**	**21**	**36**	**22**	**23**	**18**	**26**	**13**	**22**
Totaal		**823**	**817**	**789**	**775**	**742**	**748**	**717**	**770**	**646**	**693**

In 2021:

- Bij deze cijfers gaat het zowel om slachtoffers van mensenhandel als om slachtoffers van sommige verzwarende vormen van mensensmokkel.
- De 693 beslissingen inzake de uitreiking of verlenging van een verblijfstitel betreffen nieuwe slachtoffers uit 2021 maar ook diegenen van de voorgaande jaren die in een erkenningsprocedure voor het slachtofferstatuut zitten en tegenover wie eerder al een of meerdere beslissingen zijn genomen.

Sinds 21 mei 2017 vervangt de bijlage 15 het bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) - 45 dagen. De juridische grondslag en de voorwaarden voor het verkrijgen zijn niet veranderd, het type document wel. Als het slachtoffer rechtstreeks een klacht indient of verklaringen aflegt tegen de daders, dan wordt dit document niet uitgereikt maar ontvangt het slachtoffer onmiddellijk een attest van immatriculatie (AI).

Bijlage 15
Na aanmelding van het slachtoffer bij een van de gespecialiseerde centra vraagt het centrum dit verblijfsdocument aan. De bijlage 15 is geldig voor 45 dagen en omspant de zogenaamde reflectieperiode. Binnen dit tijdsbestek heeft het slachtoffer de tijd om te beslissen om ofwel mee te werken aan het strafonderzoek, of van deze procedure af te zien.

Attest van immatriculatie
Indien het slachtoffer beslist mee te werken aan het strafonderzoek (afleggen van verklaringen en/of neerleggen van een klacht), vraagt het centrum een attest van immatriculatie aan. Dat is geldig voor een periode van drie maanden en kan eenmalig worden verlengd met drie maanden mits het dossier nog in behandeling is door het parket.

A-kaart
Deze verblijfstitel is geldig voor zes maanden en wordt uitgereikt onder verschillende voorwaarden, onder andere dat de magistraat instemt met de kwalificatie van het slachtofferschap. Deze kan worden verlengd voor dezelfde duur zolang de gerechtelijke procedure loopt.

B-kaart
De machtiging tot verblijf voor onbepaalde duur wordt toegekend indien de afgelegde verklaringen of klacht van het slachtoffer tot een veroordeling heeft geleid of men de tenlastelegging van mensenhandel of -smokkel onder verzwarende omstandigheden weerhouden heeft in de vorderingen.

Humanitaire regularisatie
De minister of diens gemachtigde kan op basis van zijn discretionaire bevoegdheid beslissen het verblijf van een slachtoffer te regulariseren.

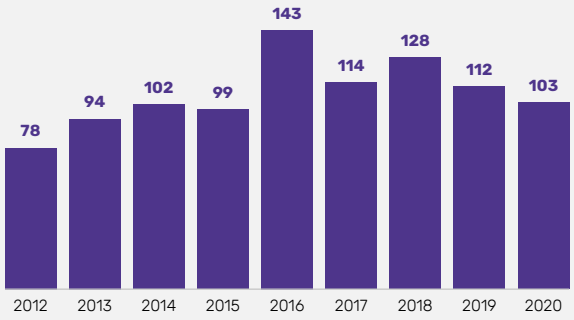
Bron: DVZ

Definitieve veroordelingen voor mensenhandel

In 2020 werden er 103 definitieve veroordelingen uitgesproken wegens mensenhandel, een voortzetting van de dalende trend sinds 2018.

Aangezien een veroordeling uit meerdere strafbeslissingen kan bestaan, ligt het totale aantal straffen hoger dan het aantal veroordelingen. Zo werd er in 2020 over 321 straffen beslist. Gemiddeld genomen bestaat 90% van alle veroordelingen uit een gevangenisstraf in combinatie met een boete (al dan niet met uitstel). In 77 gevallen werd de veroordeelde ontzet uit de burgerlijke rechten en in 38 gevallen was er sprake van een verbeurdverklaring. Andere strafmaten komen maar sporadisch voor.

Aantal definitieve veroordelingen mensenhandel 2012-2020

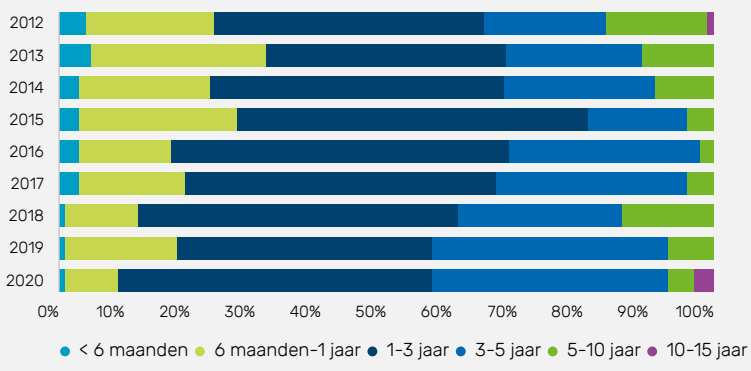

Voornaamste straffen	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gevangenisstraf	72	82	93	94	128	93	120	100	97
Zonder uitstel	36	45	37	41	40	44	63	43	42
Met uitstel (volledig of gedeeltelijk)	36	37	56	53	88	49	57	57	55
Boete	71	85	99	82	132	109	126	103	97
Zonder uitstel	43	54	62	49	73	58	83	51	54
Met uitstel (volledig of gedeeltelijk)	28	31	37	33	59	51	43	52	43
Verbeurdverklaring	31	40	58	53	64	39	67	58	38
Ontzetting uit de rechten (art. 31 van het Strafwetboek)	58	57	73	53	115	71	102	85	77
Werkstraf	0	3	3	1	6	2	1	4	0
Andere	5	11	3	3	4	7	19	14	12
Totaal	237	278	329	286	449	321	435	364	321

Methodologische opmerkingen

- Deze cijfers hebben betrekking op het aantal definitieve veroordelingen, waartegen dus geen beroep meer kan worden aangetekend.
- Aangezien het type uitbuiting niet voor elke veroordeling bekend is, worden deze gegevens geaggregeerd gepresenteerd.
- Een aantal dossiers wordt met enkele maanden vertraging in de databank ingevoerd. Daarom zijn de gegevens voor 2021 nog niet beschikbaar.
- Deze gegevens komen overeen met de situatie zoals die op 14 maart 2022 is vastgesteld.

Duur van de uitgesproken gevangenisstraffen 2012-2020 (met en zonder uitstel)

Bij 82 van de 97 uitgesproken gevangenisstraffen in 2020 ging het om een celstraf van 1 tot 5 jaar. In nauwelijks zes gevallen werd een celstraf van meer dan 5 jaar uitgesproken.

Zowel in absolute als in relatieve termen nemen kortere celstraffen (minder dan een jaar) sterk af in de voorbije jaren. Zo werden er maar 9 dergelijke celstraffen uitgesproken in 2020 tegenover 26 in 2013, wat duidt op een verstrenging in de uitspraken mensenhandel.

Bron: Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, FOD Justitie

Voornaamste nationaliteiten van de veroordeelden voor mensensmokkel in 2020

België	35
Roemenië	15
Onbekend	11
Bulgarije	8
Albanië	7
Nigeria	6
Brazilië	4
Nederland	3
Polen	3
Andere	11
Totaal	**103**

Net zoals in de jaren voordien hebben de meeste veroordeelden in 2020 de Belgische nationaliteit, terwijl Roemenië, Bulgarije en Albanië de top 5 vervolledigen. In 11 gevallen was de nationaliteit van de veroordeelde niet gekend.

Met de blik op een langere periode komen deze nationaliteiten terug in een gelijkaardige grootteorde. Zo zijn personen met de Belgische nationaliteit goed voor 30% van het totale aantal veroordeelden voor mensenhandel tussen 2012 en 2020, terwijl veroordeelden van Oost-Europese afkomst goed zijn voor 16% (Roemenië, Bulgarije en Hongarije). In 13% van de gevallen was de nationaliteit van de veroordeelde niet bekend.

Voornaamste nationaliteiten van de veroordeelden voor mensenhandel in 2012-2020 (n=973)

Bron: Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, FOD Justitie